

Systém státní kontroly při zpracování chmele

V průběhu uplynulých staletí se ukázalo jako naprosto nezbytné chránit náš český chmel před pokusy o falšování. Role státní autority je v tomto procesu nezastupitelná a soukromými subjekty přímo vyžadovaná. Projevuje se v těchto fázích zpracování chmele:

- **Spolupráce s producenty chmele** – ÚKZÚZ vede evidenci chmelnic v registru, přiděluje evidenční čísla chmelnic a kontroluje jejich používání. Eviduje producenty chmele, rozhoduje o převodu chmelnice na jiného producenta, metodicky řídí a kontroluje označování chmele producentem včetně evidence označovacích štítků a sumarizace celkové sklizně chmele.
- **Obchod s chmelem – ověřování kvality a původu chmele, dohled nad zpracováním chmele, vydávání certifikátů na chmel uváděný do oběhu.**
- **Stěžejní role státu – certifikáty vydané státní autoritou slouží v zahraničním obchodě jako garance kvality nakupovaného produktu.**

Obchod s chmelem se velmi příznivě promítá do obchodní bilance a snižuje záporné saldo agrárního zahraničního obchodu ČR. Výrazně k tomu přispívá i důvěryhodnost stávajícího způsobu certifikace chmele v naší zemi.

Česká republika v roce 2022 jako první země na světě zavedla označování chmele podle systému přijatého na jednání Mezinárodního sdružení pěstitelů chmele (IHGC). Uvedený systém spočívá v používání trojmístných kódů pro mezinárodní označení odrůdy chmele a trojmístného kódu pro označení země a oblasti pěstování. Hlavním cílem používání těchto kódů je rychlé rozpoznání dané odrůdy a identifikace jejího původu.

Vážení ověřeného chmele

Ověřovací značka

Víte, že...

- chmel se v ČR v roce 2021 pěstoval na 4971 ha, pěstovalo jej 121 pěstitelů ve 191 katastrech;
- v roce 2021 se u nás sklídilo 8 306 tun chmele;
- chmel se pěstuje ve třech chmelařských oblastech – Žatecko, Ústěcko a Tršicko;
- v roce 1929 byla ČSR se 17 264 ha největším producentem chmele na světě;
- v roce 2021 byla Česká republika největším producentem jemného aromatického chmele na světě, druhým největším producentem v EU a třetí největší pěstitelskou zemí na světě;
- největší odběratelé českého chmele jsou Japonsko, Německo a Čína;
- nařízením Komise č. 503/2007 ze dne 8. května 2007 bylo označení ŽATECKÝ CHMEL (CHOP) zapsáno do Rejstříku chráněných označení původu a chráněných zeměpisných označení; od 1. 1. 2017 vykonává kontrolu nad dodržováním specifikace podle příslušného zákona ÚKZÚZ;
- chmelová konstrukce je vysoká 7,5 m; na 1 ha je zapotřebí 3333 rostlin chmele;
- na jeden půllitr piva jsou potřeba 3–4 hlávky žateckého chmele; světová plocha chmele byla v roce 2021 podle IHGC 61 553 ha a sklídilo se 105 833 tun chmele.

Kontakty a bližší informace:

ÚKZÚZ, Sekce rostlinné výroby, Oddělení chmele a certifikace produktů
Chmelařské nám. 1612, 438 01 Žatec
tel.: 415 778 119
www.ukzuz.cz

ÚSTŘEDNÍ KONTROLNÍ A ZKUŠEBNÍ ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÝ

CERTIFIKACE CHMELE

- Certifikaci chmele tradičně v České republice zajišťuje ÚKZÚZ. Stát tak garantuje našim i zahraničním odběratelům původ a kvalitu chmele. Tato činnost má oporu v zákoně „O ochraně chmele“ (č. 97/1996 Sb.), ve znění pozdějších předpisů.
- Certifikace zahrnuje označování chmele producentem a ověřování kvality a původu ústavem.
- Certifikován je pouze chmel pocházející z chmelařských oblastí, který splňuje kvalitativní požadavky EU a chmelové produkty vyrobené z něj.
- Kompetentním orgánem, který vykonává dozor nad dodržováním postupu certifikace, je Ministerstvo zemědělství ČR.

Chmelnice, zámek Stekník

- Dosavadní způsob certifikace se příznivě promítá do zahraničního obchodu s chmelem (75–80 % produkce chmele je exportováno, z toho 60 % na asijské trhy).
- V zahraničním obchodě zákazníci vyžadují certifikáty vydané státní autoritou jako garanci kvality nakupovaného produktu.
- Přínosem současného způsobu certifikace chmele je také **dosledovatelnost** produktu, na což je kladen v celém potravinovém řetězci stále větší důraz.

Postup certifikace – označování

Je zajišťováno samotným pěstitelům chmele, probíhá však pod metodickým vedením a kontrolou ÚKZÚZ.

Producent

- požádá ústav o vydání označovacích štítků;
- označí jednotlivé obaly s chmelem označovacími štítky;
- obal s chmelem zváží a elektronicky zapíše do Portálu farmáře (PF) ve formě tzv. „Prohlášení producenta“, což je doklad o počtu a váze označených obalů s chmelem podle katastrálních území a odrůd chmele;
- vrátí nepoužité označovací štítky Ústavu nejpozději do 30. listopadu příslušného roku.

Samolepící
označovací
štítek

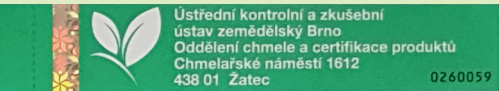

Plombovací kleště,
pečetidlo,
ověřovací materiál

ÚKZÚZ

- na základě žádosti a vlastní evidence Registru chmelnic (RC) vydá pěstiteli potřebný počet označovacích štítků pro předpokládanou sklizeň chmele;
- vede úplnou evidenci o vydaných a vrácených označovacích štítcích;
- provádí sumarizaci množství sklizeného chmele za Českou republiku;
- kontroluje a porovnává množství sklizeného chmele s plochou osázených chmelnic pěstitelů.

Doklad o počtu a váze označených obalů podle katastrálních území a odrůd chmele doprovází jednotlivé partie chmele po celou dobu jeho zpracování až do vydání ověřovací listiny.

Úřední samolepící plomba

Pečeť na obalu se chmelem

... ověřování obecně

Ověřování zahájí ÚKZÚZ na základě podané žádosti k ověření chmele.

Součástí žádosti musí být:

- laboratorní výsledky o splnění parametrů vlhkosti, příměsí chmelových, nechmelových a obsahu semen.;
- jednotlivá Prohlášení producenta, nebo seznam obalů, které jsou žádány k ověření.

Z hlediska způsobu lze ověřování rozdělit na:

- Ověřování chmele v ověřovacím středisku. Výstupem jsou chmelové produkty – granule (73%) nebo lisovaný chmel (4%);
- Ověřování chmele v pěstitelských obalech (22 %);
- Ověřování chmele cizího (státy EU), nebo ze třetích zemí (1 %).

Pro účely ověření chmele a chmelových produktů ústav zajistí

- kontrolu úplnosti údajů na žádosti o ověření chmele a chmelových produktů;
- kontrolu původu chmele podle štítků a kontrolu chmelových produktů podle ověřovací značky a vážní listiny;
- odstranění štítků, značek z obalů;
- dohled na úpravy chmele a na zpracování chmelových produktů;
- zapečetění nebo zaplombování obalů s chmelem a chmelových produktů;
- označení obalů s chmelem ověřovací značkou a ostatními povinnými údaji;
- zjištění hmotnosti, vydání vážní listiny a ověřovací listiny.

Ověřený lisovaný chmel

Doprava chmele od pěstitelů

Ověřování lisovaného chmele

... ověřování v praxi – v ověřovacím středisku

Kontrolor chmele u násypu

- ověřuje úplnost údajů na listinách, nebo v elektronickém programu a na obalech s chmelem;
- odstraňuje označovací štítky z jednotlivých obalů;
- zaevidovává čísla označovacích štítků v násypní listině;
- elektronicky načítá označovací štítky pomocí čárových kódů;
- provádí fyzické ověřování kvality chmele. Nesmí být ověřen chmel, který je zplesnivělý, zapařený, silně poškozený chorobami, škůdci nebo smíchaný s cizími předměty, a zároveň může být ověřen pouze takový, který je součástí schválené Žádosti k ověření.

Ověřování granulovaného chmele

Ověřovací listina – certifikát

Kontrolor chmele u výstupu

- kontinuálně dohlíží na vlastní technologický proces (zda nedošlo např. k přidání nebo ubrání chmele, nebo dokonce smísení s cizím chmelem);
- po zpracování chmele produkt váží;
- lepí na obal ověřovací značky s povinnými údaji a samolepící plomby s ochrannými prvky;
- označuje obaly s chmelem údajem o tom, zda jde o chmel upravený nebo neupravený;
- vystavuje vážní listiny, podle kterých jiný pracovník ústavu po jejich kontrole vyplňuje ověřovací listinu – certifikát.

Kontroloři chmele jsou nepřetržitě přítomni celému procesu zpracování chmele a tím dohlížejí na to, aby deklarovaný původ byl shodný se skutečným násypem a zpracováním. Tímto dohledem se současně garantuje původ chmele, chmelařská oblast, odrůda a ročník sklizně.

Celý proces certifikace je završen vydáním ověřovací listiny – certifikátu – na určené zkontrolované množství chmele nebo zamítnutím certifikace. Na odvolání pěstitelů proti zamítnutí certifikace se vztahuje správní řád.